

Elinvoimakeskus

Valtion aluehallintouudistus ja Sisä-Suomen elinvoimakeskus?

Valtion aluehallinnon uudistus

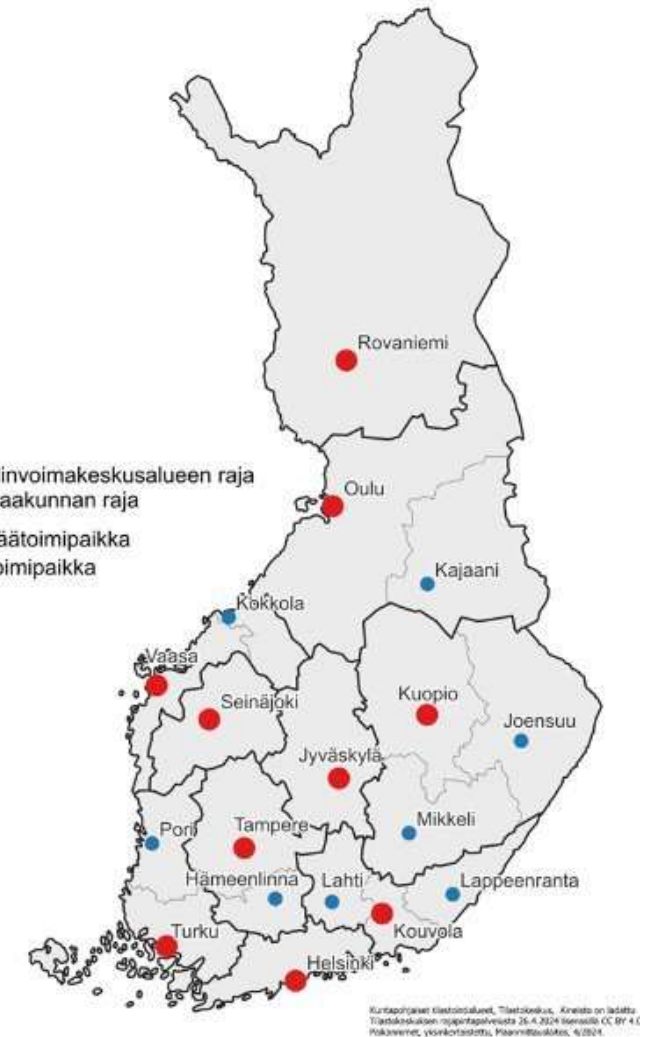
- Entisten ELY-keskusten (15 kpl) pohjalta muodostettiin uudet alueelliset **elinvoimakeskukset** (10 kpl)
- Valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä koottiin uuteen valtakunnalliseen **Lupa- ja valvontavirastoon**

Virastot aloittivat toimintansa vuoden 2026 alusta

Sisä-Suomen elinvoimakeskus kattaa Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen

Lisätietoja:

<https://elinvoimakeskus.fi/valtion-aluehallinnon-uudistus>

Elinvoimakeskusten tehtäviä

Maaseutu

Maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, kala- ja porotalous, elintarvikkeet, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu, luonnonmukainen tuotanto, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys, valvonta

Maahanmuutto

Työ- ja koulutusperusteinen maahanmuutto, maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistäminen

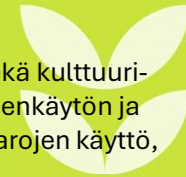
Liikenne

Liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot sekä maanteiden pito

Luonnonvarat ja ympäristö

Luonnon monimuotoisuuden hyvän tilan edistäminen sekä kulttuuriympäristön hoito, vesien hyvän tilan edistäminen, alueidenkäytön ja ilmastotyön edistäminen, ympäristökasvatus, luonnonvarojen käyttö, vesitalous, patoturvallisuus

Elinkeinot ja työllisyys

Työllisyyden edistäminen, työvoiman osaaminen, yritystoiminnan kestävä kasvu, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, kansainvälistyminen ja kilpailukyky sekä energiantuotanto

Rahoitus, kehittäminen ja seuranta

Yritys- ja hankerahoitus, EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sekä maataloustuki- ja maaseuturahaston tukien hallinnointi, alueiden kehittäminen

Luonnonsuojelutehtävien jakautuminen

Edistämistehtäviä esim.

- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen (mm. Helmi-ohjelma, Priodiversity LIFE – ja LIFE Revives – hanke)
- Luonnonhoidon tuet ja avustukset (mm. luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien/ puustoisten elinympäristöjen kunnostukseen ja hoitoon)
- Luonnonsuojelun edistäminen ja suojelualueiden perustaminen vapaaehtoisten ohjelmien perusteella (METSU-ohjelma)

<https://elinvoimakeskus.fi/tehtavat>

Lupa- valvonta ja siihen liittyviä ohjaustehtäviä esim.

- Luonnonsuojelun poikkeusluvut
- Luonnonsuojelun valvonta
- Luontoselvitysten ohjaus
- Natura 2000 -alueet ja ilmoitus toiminnasta, joka voi heikentää alueen luonnonarvoja
- Luonnonsuojelualueen perustaminen ja alueiden hankinta valtiolle
- Ekologinen kompensatio

<https://lvv.fi/tietoa-meista/tutustu-lupa-ja-valvontavirastoon>

4 lista tehtävien jakautumisesta: <https://elinvoimakeskus.fi/ymparistotehtavien-jakautuminen>

Lintuvesien kunnostaminen

Sisä-Suomessa,
Sisä-Suomen elinvoimakeskuksessa

Miia Mäkilouko, luonnonhoidon asiantuntija,
Sisä-Suomen elinvoimakeskus

Miksi?

1950

Miksi?

2026

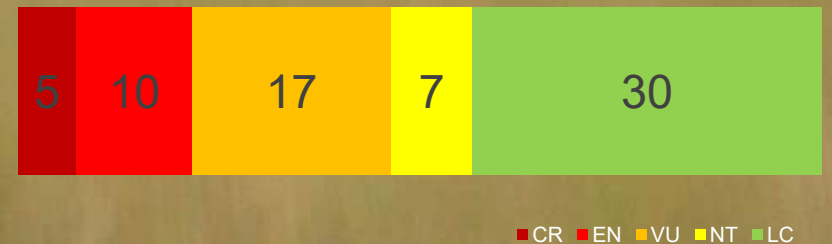
+Ravinteet

Miksi?

- **Puolet** vesilinnuista (mm. sorsat, kahlaajat) uhanalaisia
- Uhanalaisuuden taustalla mm. rehevöityminen, umpeenkasvu ja vieraspedot
 - → ihmistoiminta on vaikuttanut mm. vedenpinnan laskeminen, vesien säännöstely, ravinnekuormitus (N, P) maatalous, asutus, teollisuus

Vesilintujen uhanalaisuus Suomessa

Miksi?

- Pelkkä lintuvesien suojele ei riitä
- Ilman hoitoa ja kunnostuksia lintuedet kasvavat ajan myötä umpeen ja muuttuvat vesilinnuille sopimattomiksi elinympäristöiksi
 - → Tarvitaan toimia sekä lintuvesillä, että niiden valuma-alueilla

Mitä kunnostuksilla tavoitellaan?

- Lintuvesien kunnostuksella pyritään linnuston monipuolisuuden ja yksilörunsauden nostamiseen
- Kunnostustoimet valitaan kohdekohtaisesti tukemaan alueen linnustoa ja elinympäristöä
 - **Tämä edellyttää tietoa lintujen kannanmuutoksista ja elinympäristövaatimuksista!**

Mitä monipuolisempi linnusto, sitä monimuotoisempi lintuvesi on myös muulta luonnoltaan

Punasotka

Miten lintuvesiä kunnostetaan?

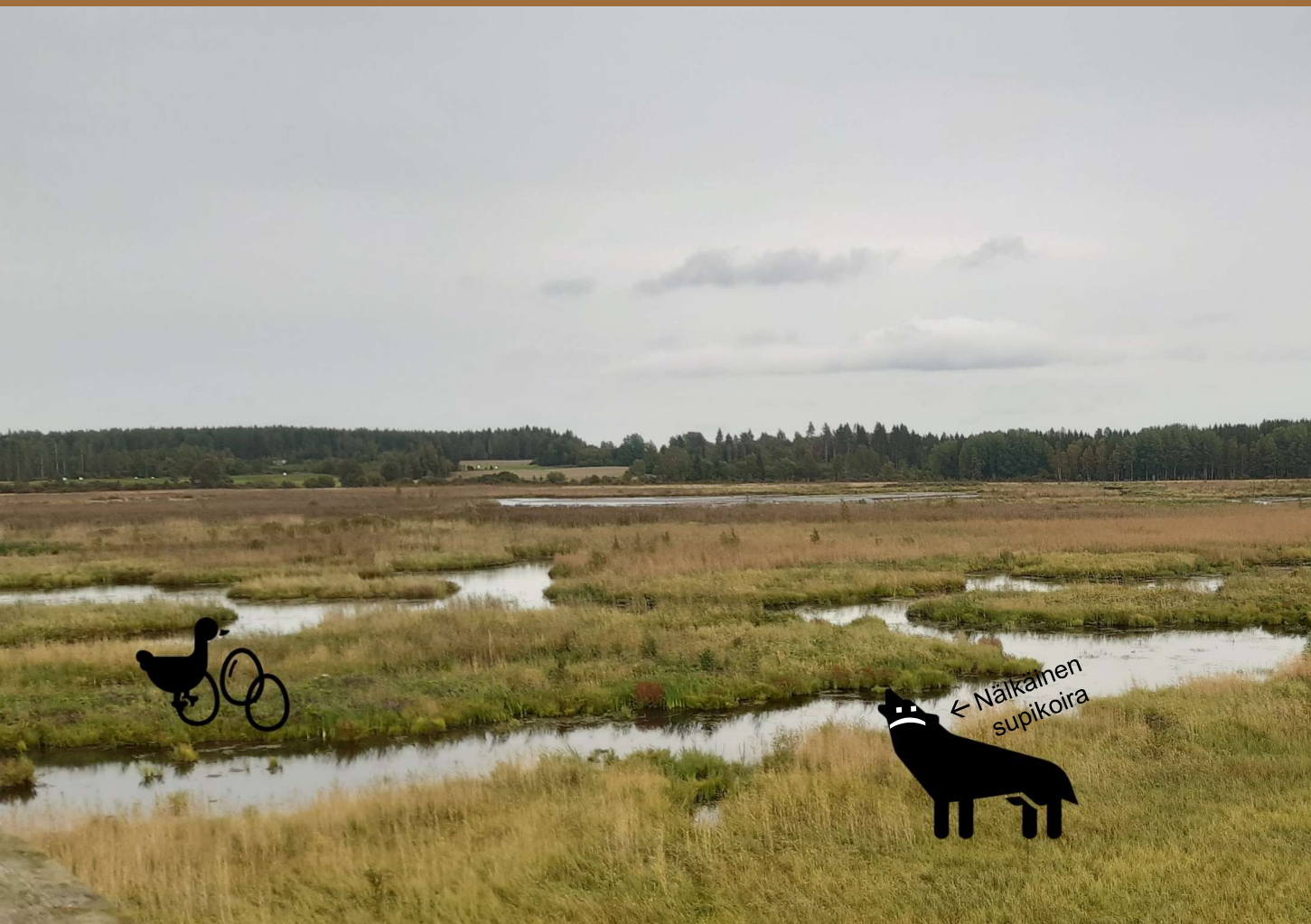
Raivaus

Puiden ja pensaiden poistaminen ranta-alueilta ja saarista, jotta vesilinnuilla on turvallista, avointa maastoa missä pesiä

Nuorajärven luhdalla on metsäsaareke, jossa varikset odottavat sopivaa tilaisuutta käydä vesilintujen pesällä ruokailemassa. Osana kunnostusta puut kaadetaan ja jätetään luhdalle maalahoppuiksi.

Ruoppaus ja pesimäsaarekkeet

Ruoppamalla voidaan saada lisää avovettä ja tehdä pesimäsaarekkeita, joihin maapetojen on vaikeampi päästä ryöstämään pesiä

Polveileva avovesialue → paljon rantaviivaa suhteessa pinta-alaan 😊

€€€, vaatii vesilain luvan, ruoppausmassojen läjitys

Pöntöt ja pesimälaatikot ja -lautat

Kuusiturot

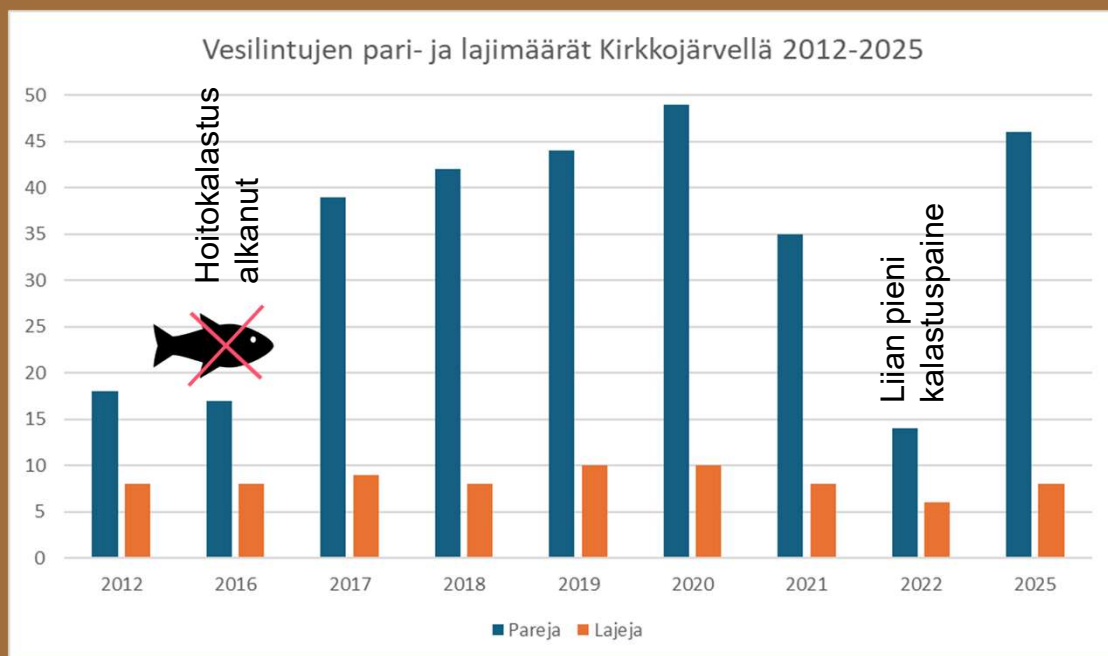

Pöntöt, pesimälaatikot ja -lautat, sekä kuusiturot helppo toteuttaa ja edullinen keino tukea vesilintuja

Kuvat Kaisa Merimaa

Hoitokalastus

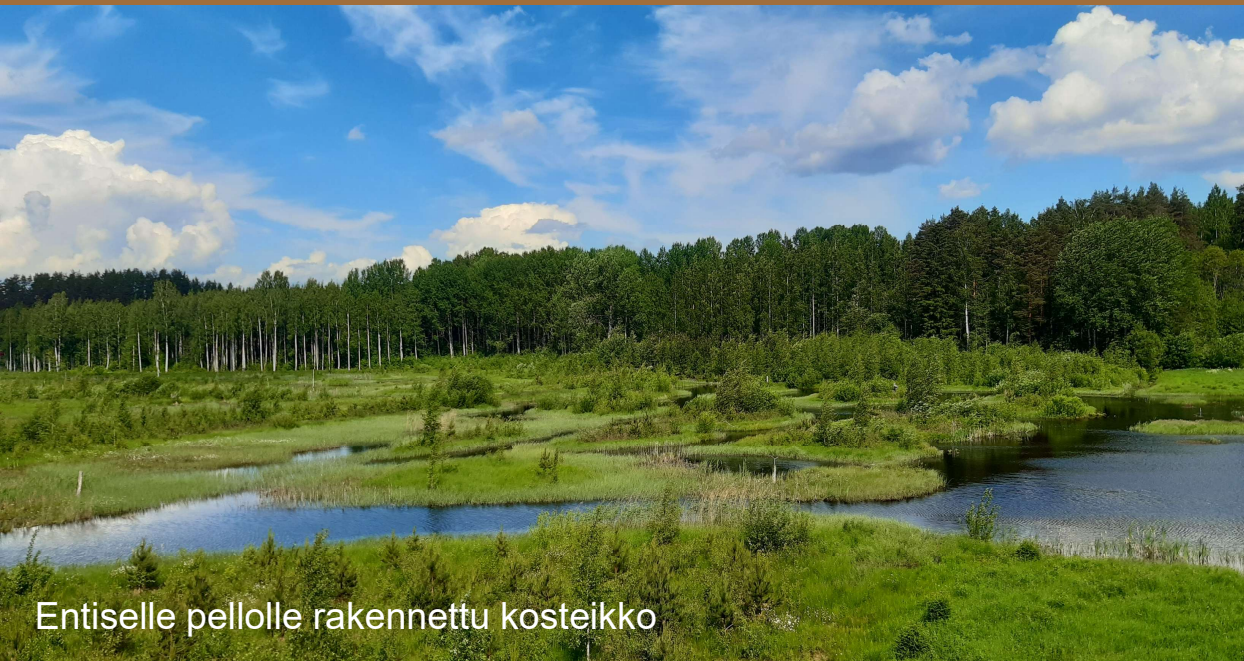
Hoitokalastamalla voidaan vähentää lintujen kokemaa ravintokilpailua ja hieman kirkastaa vettä, kun **poistetaan särkikaloja** pölyttämästä pohjaa ja syömästä selkärangattomia. Sitä on tehty menestyksekkäästi esimerkiksi Kangasalan Kirkkojärvellä.

Kuva Kaisa Merimaa

Kosteikot

Kosteikot voivat hyödyttää linnustoa sekä suoraan tarjoamalla (kalattoman) elinympäristön, että epäsuoraan auttamalla vesiensuojelussa

SOTKA-hankkeessa riistakeskus rakentaa uusia riistakosteikoita pääasiassa patoamalla yksityisille maille

Entiselle pellolle rakennettu kosteikko

Hyvä kosteikko on epätasainen ja ryppyinen – niin pohjasta kuin reunoilta!

Rantojen laidunnus

- Rantojen laidunnus pitää rantaniityt avoimena, estävät niiden ruovikoitumista ja umpeenkasvua → kahlaajat tykkää 😊
- Rantalaitumet voivat itsessään olla arvokkaita perinnebiotooppeja
- Tärkeää on sopiva eläinmäärä ja koostumus
- Laidunnuksen olisi hyvä ulottua vesirajaan asti

Kuva: Aura Tuominen

Ruovikoiden niitto

Niitto laidunnuksen korvaavana toimenpiteenä, kun järveä uhkaa nopea umpeenkasvu ja yksipuolistuminen

Toisto toisto toisto →
jatkotoimenpiteenä laidunnus

Tasapainoteltava ruovikoiden linnustoarvojen kanssa (kaulushaikara, ruskosuohaukka, varpuslinnut)

Ongelmana niittojäte, keräys ja poiskuljetus usein hidasta ja kallista

Pienpetopyynti

Loukku viettämässä vapaapäivää

Vieraspetoja minkkiä ja supikoiraa metsästämyllä voidaan parantaa vesilintujen, kahlaajien ja lokkilintujen pesimämenestystä

Piisami käyttää vesikasveja ravinnoksi ja kekopesien rakentamiseen → paikallinen vaikutus linnustoon

Tehoriistapyyntiä lintuvesillä tekee riistakeskus ja lukemattomat vapaaehtoiset metsästäjät

Vedenpinnan nosto

Vedenpinnan nosto on tehokas keino hidastaa umpeenkasvua ja lisätä avovesialaa – ei mahdollista kaikilla järvillä

Vedenpinnan korkeus arvioitava lintuvesikohtaisesti, parhaiten monimuotoisuus saadaan turvattua palaamalla luontaiseen korkeusvaihteluun

Vedenpinnan nosto vaatii aina vesilain mukaisen luvan, \$\$\$

Kanteleenjärvi, Pukkila

1996

2025

Valuma-alueet

Valuma-alueelta tulevat ravinteet ovat kiihdyttäneet lintuvesien rehevöitymiskehitystä, umpeenkasvua ja järvien tummumista.

Niitot ja hoitokalastus ovat hetkellinen apu, **pysyvä muutos saadaan aikaan vasta, kun valuma-alueelta tuleva kuormitus vähenee**

mm. Suojavyöhykkeet, kunnostusojituksen välttäminen, jatkuvapeitteinen metsänkasvatus erityisesti turvemilla, vesiensuojelutoimet, soiden ennallistaminen, virtavesikunnostukset

Lintuvesien kunnostus Helmi-ohjelmassa

- Helmi-ohjelma (2021-2031) vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta soilla, perinnebiotoopeilla, metsissä, pienvesissä ja rannoilla, sekä lintuvesillä.
- Helmi-ohjelmassa kunnostetaan Natura 2000 – verkoston tärkeimpiä lintuvesi- ja kosteikkoalueita yksityisillä ja valtion mailla
- Helmi-ohjelmassa voidaan vaikuttaa mm. rehevöitymiseen, umpeenkasvuun ja vieraspetoihin
 - Toimenpiteinä puiden ja pensaiden raivaus, niitto, laidunnus, hoitokalastus, vieraslajien pyynti, ruoppaus, pesimäsaarekkeet, veden pinnan nosto

Helmi-ohjelman
tavoitteena
valtakunnallisesti mm.:

Uusia lintuvesikosteikkoja

500 kpl

(Saavutettu 2025: 17%)

Lintuvesikunnostuksia

200 kohteella

(Saavutettu 2025: 37 %)

Kunnostettujen kohteiden hoito ja
kunnostustoimien uusinta tarvittaessa

100 kohteella

(Saavutettu 2025: 88 %)

Vieraspetojen tehopyynti
kunnostetuilla kohteilla

70 kohteella

(Saavutettu 2025: 100 %)

Pikku-uikku

Sisä-Suomen elinvoimakeskus ja Lintuvesien kunnostus Helmi-ohjelmassa

- Tekee kunnostuksia yksityismailla, Natura 2000- lintuvesillä Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä
- Pirkanmaalla on Helmissä 21 priorisoitua lintuvesikohdetta, joista osalla on tehty toimia mm. Ahtialanjärvi, Tykölänjärvi, Kangasalan Kirkkojärvi, Ritvalan Vähäjärvi ja Säkkölänjärvi

Pirkanmaalla tehtyjä toimia:

- Hoitokalastus
- Pesimälautat
- Laitumen perustaminen
- Vesikasvillisuuden niitto
- Ruoppaus
(pesimäsaarekkeet)
- Pöntöt ja pesimälaatikot
- Saaren niitto
- Joulukuusiturot

Nokikana

Sisä-Suomen elinvoimakeskus lintuvesiteemassa

Kirkkojärvi, Kangasala (2017 -)

- Pahasti ylirehevöitynyt järvi (ihmiskasutus ja maatalous)
 - Leväkukintoja, samea vesi ja särkikalavaltainen
 - Vain vähän vesikasveja ja selkärangattomia
- **Hoitokalastus ja joulukuusien upotus ahventen kutualustaksi**

Kuva Kaisa Merimaa

Nuorajärvi, Tampere (2026)

- Pieni järvi, jolla laajat rantaluhdat
 - Petopaine (maapedot, varikset)
- **Parannetaan rantaluhtien laatua pesiville linnuille, raivaus ja pesimäsaarekkeiden ruoppaus**

Yhteystietoja Sisä-Suomen elinvoimakeskus

Soiden suojelu

jouko.potila@elinvoimakeskus.fi

Perinnebiotoopit

Veera.makitalo@elinvoimakeskus.fi
Aura.tuominen@elinvoimakeskus.fi

Soiden ennallistaminen

anna.isotalo@elinvoimakeskus.fi

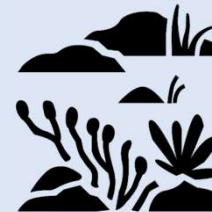

Metsäiset elinympäristöt

Kaisu-leena.natunen@elinvoimakeskus.fi
Heini.karvinen@elinvoimakeskus.fi

Lintuvedet

Pienvedet ja rantaluonto

Eeva.pudas@elinvoimakeskus.fi

PRIODIVERSITY LIFE

Vaikuttavimmat keinot luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi Suomessa

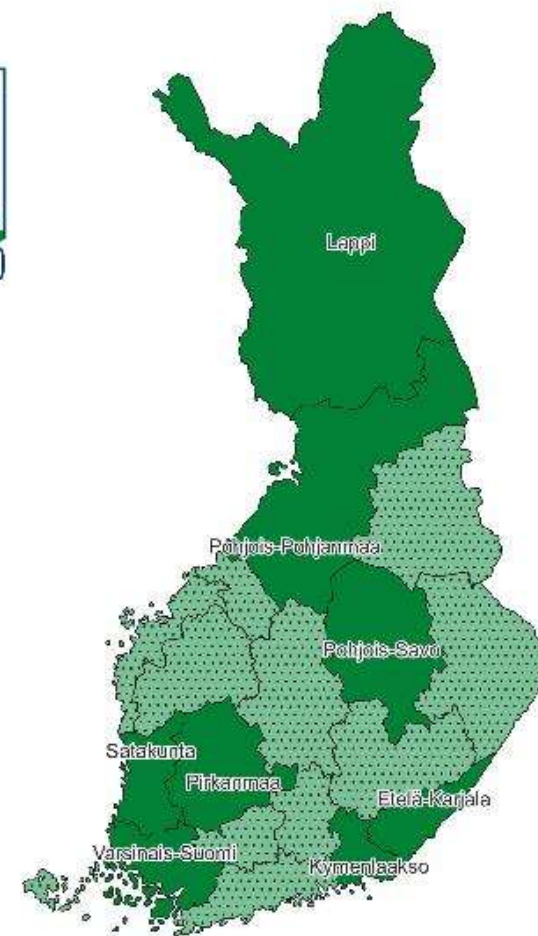
Rahoitus, kesto ja maantieteellinen kattavuus

50 M€

2024-2031

Sekä alueellisia että
valtakunnallisia
toimenpiteitä

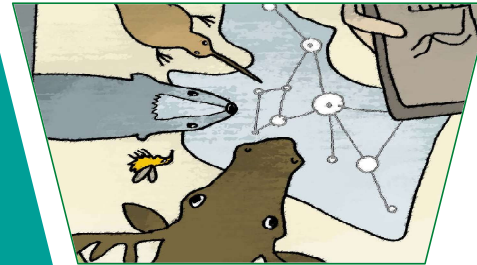
Kumppanit

Tavoitteemme on luontokadon pysäyttäminen Suomessa

Hallinnon
yhteistyön
kehittäminen

Luonnonhoidon ja
ennallistamisen
koulutukset,
osaajaverkosto

Maakunnalliset
LUMO-ohjelmat
+ datanhallinta

Monimuotoisuuden
seurannan
koordinointi ja
kehittäminen

Täydentävä
rahoitus,
viestintä ja
tulosten
levittäminen

Hankkeen,
ennallistamisen ja
luonnonhoidon
vaikutuksia

Luonnonhoitoa
ja
kunnostamista

Luonnonsuojelualue
verkoston
kehittäminen

Maakunnalliset LUMO-ohjelmat

[Tietopaketti LUMO-ohjelmista](#)

- LUMO-ohjelmia laaditaan Priondiversity LIFE -hankkeessa 8 maakuntaan:
 - Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Lappi, Pirkanmaa (päivitys), Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Satakunta, Varsinais-Suomi
 - Perustuvat luonnonsuojelulakiin
- Ohjelmat kokoavat yhteen tiedon maakunnan luonnon nykytilasta.
 - LUMO-ohjelmissa määritetään maakunnalliset tavoitteet monimuotoisuuden edistämiseksi ja turvaamiselle. Näille sidosryhmien kanssa muodostetuille tavoitteille määritetään niitä toteuttavia vapaaehtoisia toimenpiteitä.
- LUMO-ohjelmia laaditaan muulla rahoituksella muissakin maakunnissa

Pirkanmaan LUMO-ohjelma

Pirkanmaan LUMO-ohjelmaa päivitetään Priodiversity LIFE –hankkeessa

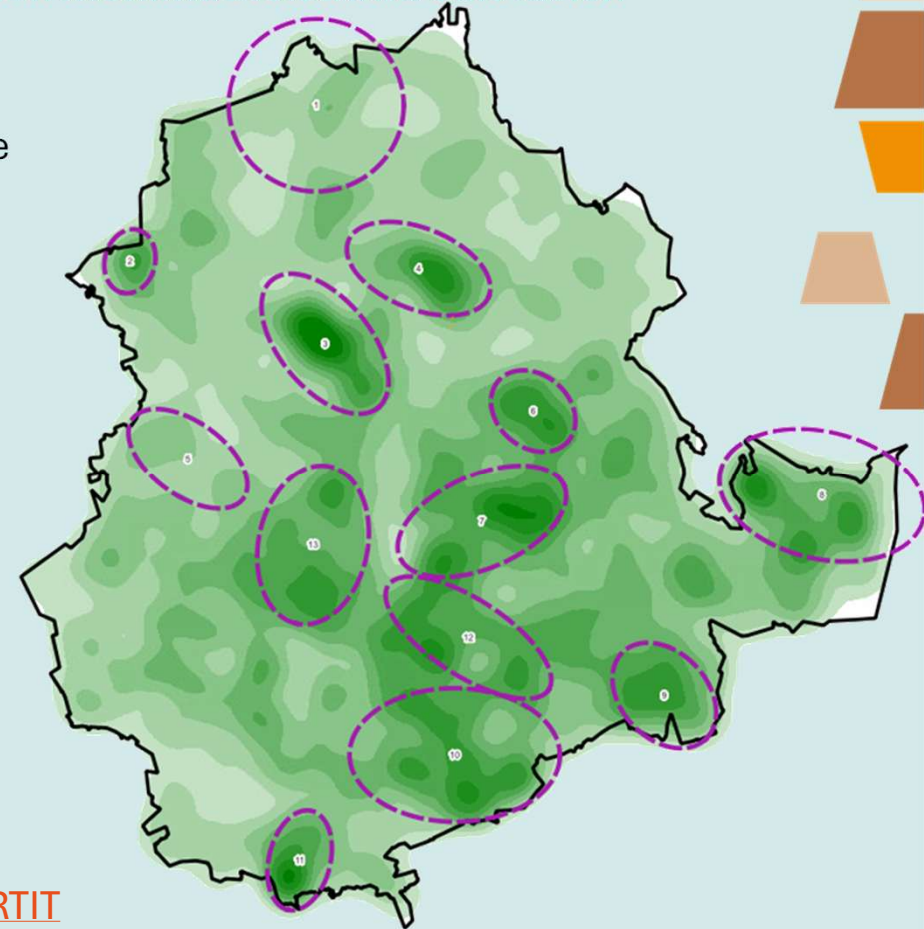
- **Keskitytään lisäämään tietoa ja toimenpiteitä suorien luonnon monimuotoisuutta edistävien ja turvaavien toimien osalta**

Tunnistettu Pirkanmaan monimuotoisuuskeskittymiä (13 kpl) olemassa olevan luontotiedon ja asiantuntijatiedon pohjalta ja niille on määritelty tarpeita

- hankkeen tutkimuslaitoksilta valmistuu työtä tukevia paikkatietoanalyseja (2026), joita hyödynnetään yhteyksien ja verkostojen tunnistamisessa
- kohti sidosryhmien kanssa yhteistyössä määriteltäviä toimenpiteitä
- valmistuu 2027 joulukuussa

Päivitystä edistetään Sisä-Suomen elinvoimakeskuksen vetämänä ja hankemaakunnissa tiivisyhteistyö maakuntaliittojen kanssa

- Alueellinen LUMO-yhteistyöryhmä
- Osallistavat työpajat ja tilaisuudet

Kokonaisvaltainen kunnostaminen

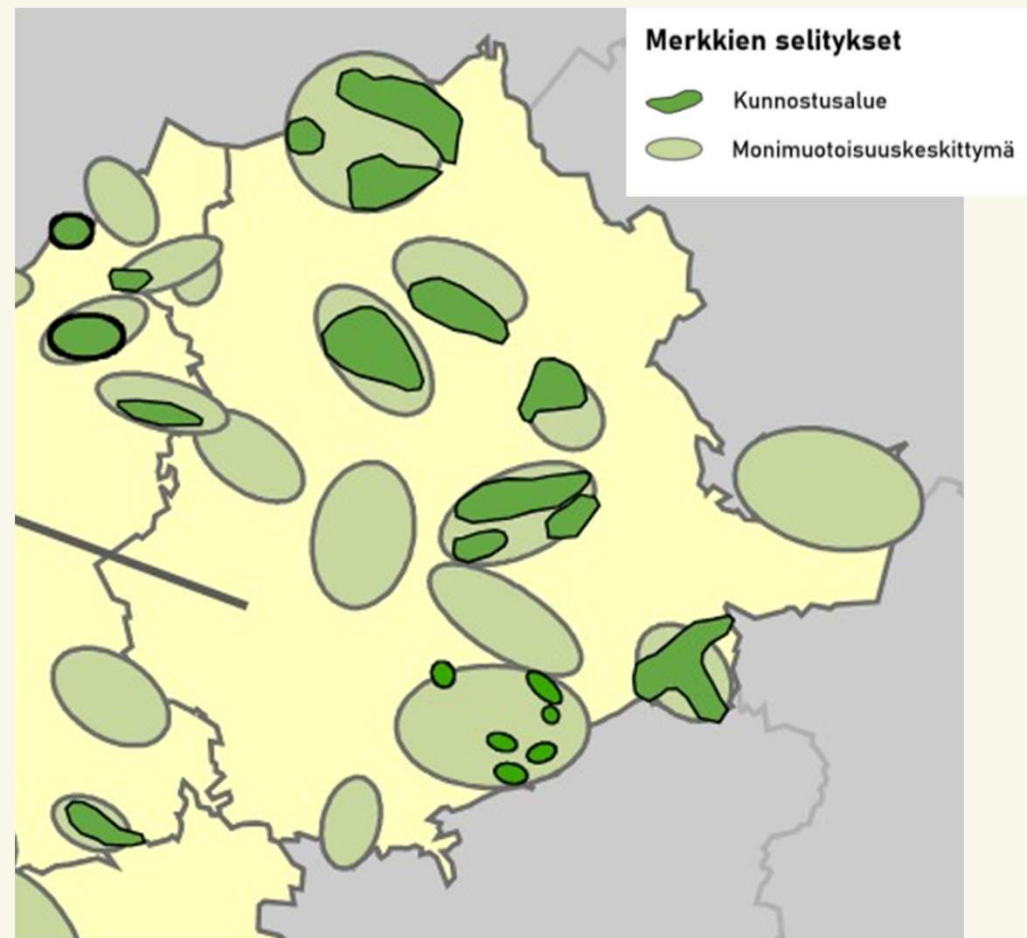
- Metsähallitus, Elinvoimakeskukset ja Suomen Metsäkeskus tekevät **kokonaisvaltaisesti ennallistamista ja luonnonhoitoa** huomioiden mm. erilaiset elinympäristöt ja lajit
 - Toimia niin luonnonsuojelualueilla kuin niiden ulkopuolella, valtion mailla ja yksityismailla
 - Kunnostettavat kohteet valitaan maakunnallisten LUMO-ohjelmien pohjalta hankekumppanien kanssa

Maanomistajille kaikki hankkeen toimintaan osallistuminen on aina vapaaehtoista

Kokonaisvaltainen kunnostaminen Pirkanmaalla

- Pirkanmaan monimuotoisuuskeskittymiltä on tunnistettu yhteistyössä pienempiä kunnostusalueita, joilla kunnostustoimien suunnittelu on alkanut
 - Sisä-Suomen elinvoimakeskuksessa on suunnitteilla mm. lintuvesi-, lehto- ja perinnebiotoppikohteiden hoitoa
- Kunnostusalueita valitaan lisää vuonna 2027, kun LUMO-ohjelma on valmistunut

Kukkian monimuotoisuuskeskittymä

- Kuuluu Etelä-Hämeen lehtokeskukseen
- Karu ja kirkasvetinen Kukkiajärvi
 - Vesikasveja, kansainvälisesti ja kansallisesti tärkeä lintualue
- Keskeistä lajistoa mm. ormio ja raani
- → Tarvetta erityisesti lehdonhoidolle ja Kukkiajärven tilan ylläpitoon

- Kukkian monimuotoisuuskeskittymälle kohdennetaan kunnostus- ja hoitotoimia hankkeessa
 - Suunnitteilla mm. lehdonhoitoa valtion mailla
 - Sisä-Suomen elinvoimakeskuksella ei toistaiseksi tiedossa kohteita
 - **Kunnostus- ja ennallistamiskohteita etsitään edelleen uhanalaisista elinympäristöistä!**

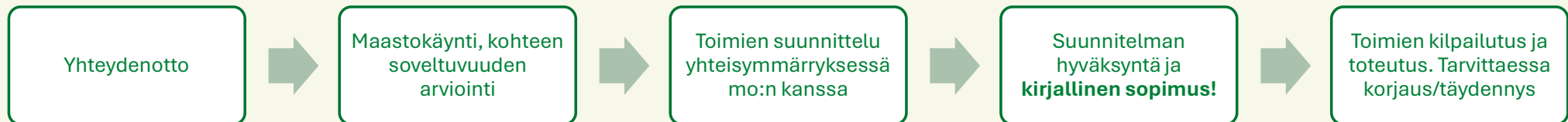
Lajeja
90 uhanalaista
81 silmälläpidettävää

Luontotyyppejä
34 uhanalaista
5 silmälläpidettävää

Mitä voimme hankkeessa tarjota?

- Luonnonhoito, ennallistamis- ja kunnostustoimia kunnostusalueilla mm. lehdoilla, lähteillä, puroilla, perinnebiotoopeilla, soilla
 - Kunnostustoimet parantavat usein myös maisema- ja virkistysarvoja 😊
- Maanomistajalle ilmaisia
- Avaimet käteen periaatteella → Hoidon suunnittelusta toteutukseen, yhteistyössä maanomistajan kanssa
 - Maanomistajalla halutessaan mahdollisuus osallistua enemmänkin mm. hoidon toteutukseen!
- **Kunnostus- ja ennallistamiskohteita etsitään edelleen uhanalaisista elinympäristöistä!**
 - Voisiko kiinteistölläsi olla sopiva kohde? Ota yhteyttä ja pohditaan yhdessä, miten asiassa voidaan edetä!
- Prosessin kulku esim.

Tulossa:

10.6.2026 Klo 9-10 Vaikuttavuutta Pirkanmaan luonnon hoitoon –webinaari

- Kunnille, yhdistyksille ja järjestöille
- Kutsu lähetetty sähköpostilla, ilmoita Miia Mäkiloukolle mikäli kaipaavat kutsua 😊

10.6.2026 klo 17-18 Pirkanmaan luonnonhoidon mahdollisuudet – hankkeet ja ohjelmat –webinaari

- Kaikille luonnonhoidosta kiinnostuneille
- Lisätietoja ja ilmoittautuminen: www.metsakeskus.fi/tapahtumat ja hae webinaarin nimellä
- Suoralinkki:
https://www.lyyti.fi/reg/Pirkanmaan_luonnonhoidon_mahdollisuudet_hankkeet_ja_ohjelmat_webinaari_4135

Luonnonhoidon ja ennallistamisen koulutuksia

- **Webinaareja, maastokoulutuksia eri kohderyhmille**

Tapahtumia löydät mm:

- Metsäkeskuksen koulutuskalenteri:
www.metsakeskus.fi/tapahtumat
- Tapion ennallistamisen ja luonnonhoidon koulutuswebinaarit ja maastokoulutukset 2026: [linkki](#)
- Ruokaviraston webinaareja monimuotoisuudesta:
[Ruokaviraston sivulla](#)
- WWF järjestää talkooleirejä käsityövaltaisilla kohteilla → tulossa myös Pirkanmaalle 2027

Tilaa luonnon monimuotoisuuden osaajaverkoston uutiskirje, niin saat ajankohtaista tietoa tapahtumista, koulutuksista ja tutkimuksesta suoraan sähköpostiin [Linkki](#)

Tulossa ennallista.fi -verkkosivusto

Monipuolinen opas
ennallistamiseen ja
luonnonhoitoon –
aloittelijoista
ammattilaisiin

Syksyllä 2026

- Elinympäristökohtaisia konkreettisia ohjeita ennallistamiseen ja luonnonhoitoon
- Räätelöityä sisältöä maanomistajille, kaupungeille, kunnille, suunnittelijoille, urakoitsijoille
- Ajankohtaista tietoa rahoituksesta ja apua luvitukseen
- Kohde-esimerkkejä ennallistamisesta

Luontorahoitus liikkeelle

- Luontokadon torjumiseen tarvitaan lisää rahaa. Siksi hankkeessa edistetään luontorahoituksen kasvua Suomessa
 - Etsitään uusia yksityisiä ja julkisia rahoituslähteitä
 - Jaetaan tietoa rahoitusmahdollisuuksista
 - Mm. tapahtumat, rahoituskortit
 - Edistetään uusia monimuotoisuutta tukevia hankkeita
 - Yhteistyön lisääminen järjestämällä verkostoitumistapahtumia
 - Lisätietoja täydentävän rahoituksen strategiasta:
<https://www.metsa.fi/projekti/priodiversity/luontorahoitus-liikkeelle/>

Sisä-Suomen elinvoimakeskuksen hanketyöntekijät

Kunnostaminen ja hankkeen alueellinen koordinointi

Suvi Järvenpää

Luonnonhoidon koordinaattori

suvi.jarvenpaa@elinvoimakeskus.fi

Pirkanmaan LUMO-ohjelma

Tuulia Lahtinen

Biodiversiteetti koordinaattori

tuulia.lahtinen@elinvoimakeskus.fi

Kunnostaminen

Miia Mäkilouko

Luonnonhoidon asiantuntija

miia.makilouko@elinvoimakeskus.fi

Luontotieto

Venla Niemisara

Luontotiedon asiantuntija

venla.niemisara@elinvoimakeskus.fi

<https://elinvoimakeskus.fi/priodiversity-life>
<https://www.metsa.fi/projekti/priodiversity/>

Linkki Priodiversity LIFE –hankkeen esittelyvideoon:
<https://www.youtube.com/watch?v=hv07dxPPgqI>

Kiitos mielenkiinnosta!

PRIODIVERSITY

Hanke on saanut osarahoitusta Euroopan unionin LIFE -ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan unioni tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

